

KELMĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS MOKINIŲ SVEIKATOS RODIKLIŲ SUVESTINĖ

Vaikai – itin svarbi šalies gyventojų grupė, šiuo gyvenimo laikotarpiu formuojasi požiūris į sveikatą. Gera sveikatos būklė vaikystėje užtikrina tolesnę sveiką vystymąsi. Jų sveikatos priežiūrai ir tinkamai stebėsenai turi būti skiriamas ypatingas dėmesys. Skiriant pakankamai dėmesio vaikų sveikatai, galima laiku vykdyti sveikatos sutrikimų prevenciją, kurios dėka gerinama jų sveikata ir gyvenimo kokybė.

Tinkama vaikų sveikatos stebėseną yra viena iš esminių geros sveikatos sistemos sudedamųjų dalių, todėl 2014–2017 m., įgyvendinus „Vaikų sveikatos stebėsenos informacinės sistemos, skirtos sistemingam vaikų sveikatos būklės stebėjimui ir kryptingam sveikatos politikos formavimui, sukūrimas ir įgyvendinimas“ projektą, buvo sukurta ir įdiegta Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema (toliau – Informacinė sistema). Sukūrus Informacinę sistemą, pirmą kartą Lietuvoje pradėti kaupti nacionaliniai bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo įstaigas lankančių mokinių duomenys apie sveikatą. Ugdymo įstaigose dirbančių visuomenės sveikatos specialistų viena iš darbo pareigybų, analizuoti vaikų sveikatos rodiklius, pateiktus „Mokinio sveikatos pažymėjime E-027-1“ ir pateikti rezultatus ugdymo įstaigų bendruomenėms dėl mokinių dalyvavimo ugdymo procese bei koordinuoti rekomendacijų įgyvendinimą.

MOKINIŲ FIZINĖS SVEIKATOS BEI DANTŲ IR ŽANDIKAULIŲ BŪKLĖS ĮVERTINIMO RODIKLIAI

Mokinio sveikatos pažymėjimą sudaro I dalis „Sveikatos būklės įvertinimas“ ir II dalis „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“. Pirmą pažymėjimo dalį pildo šeimos gydytojas, antrąją - gydytojas odontologas ar burnos higienistas. Mokinių, kurių formos Nr.E027-1 I dalis „Fizinės būklės įvertinimas“ užpildyta, dalis proc. – 89,97. Mokinių, kurių formos Nr. E027-1 II dalis „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“ užpildyta, dalis %proc. –67,77.

2022 m. vaikų sveikatos stebėsenos informacinės sistemos duomenimis (VSS IS), Kelmės rajono bendrojo lavinimo mokyklose užregistruoti 3559 mokiniai, lankantys bendrojo ugdymo įstaigas. 2022 m. mokinių, kurių sveikatos pažymėjimo forma Nr. E027- 1 užpildyta pilnai, dalis proc. – 81,54.

1 lentelė. Mokinių, kurių sveikatos pažymėjimo forma Nr. E027-1 užpildyta pilnai, dalis (proc.), pagal mokyklas, 2022 m.

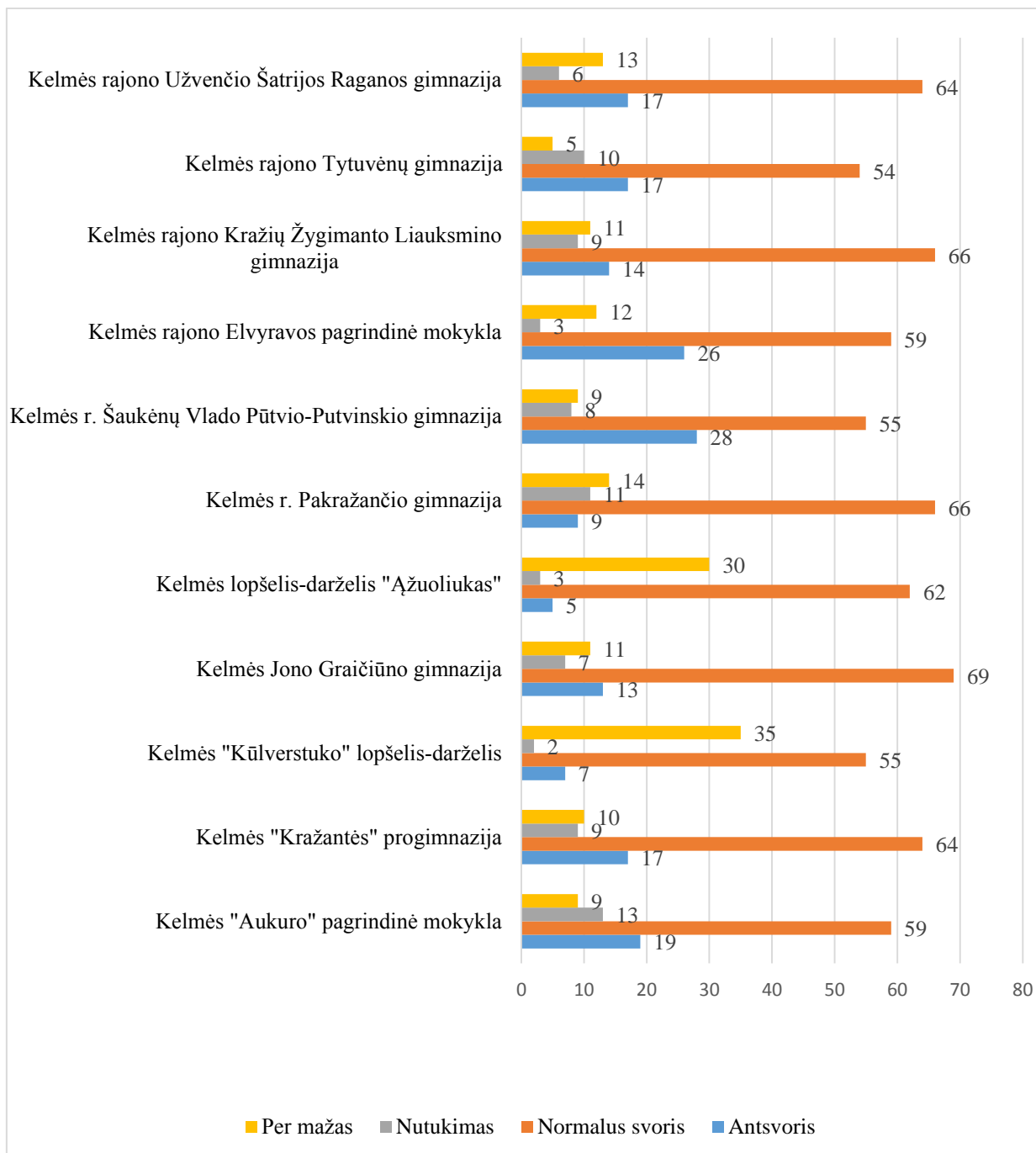
Eil. Nr.	Mokyklos pavadinimas	Mokinių, turinčių pilnai užpildytą formą Nr. E027-1, dalis, proc.
1.	Kelmės Jono Graičiūno gimnazija	85
2.	Kelmės r. Pakražančio gimnazija	84
3.	Kelmės r. Šaukėnų Vlado Pūtvio - Putvinskio gimnazija	90
4.	Kelmės r. Užvenčio Šatrijos Raganos gimnazija	84
7.	Kelmės r. Tytuvėnų gimnazija	92
9.	Kelmės r. Kražių Žygimanto Liauksmo gimnazija	96
10.	Kelmės "Aukuro" pagrindinė mokykla	90
11.	Kelmės "Kražantės" progimnazija	87
13.	Kelmės r. Elvyravos pagrindinė mokykla	88
14.	Kelmės „Ažuoliukas“ lopšelis-darželis	83
15.	Kelmės „Kūlverstuko“ lopšelis-darželis	91

(Šaltinis: VSS IS)

Vertinant mokinių sveikatos pažymėjimų pateikimą pagal formos užpildymo baigtumą, 2022 m. mažiausiai pateikta, pilnai užpildytų sveikatos pažymėjimų, lopšelyje – darželyje „Ažuoliukas“. Daugiausiai pilnai užpildytų – Kražių Žygimanto Liauksmo gimnazijoje.

Profilaktinio patikrinimo metu išmatuojamas moksleivio ūgis ir svoris, apskaičiuojama kūno masės indekso skaitinė reikšmė ir KMI įvertinimas: per mažas svoris, normalus svoris, antsvoris ir nutukimas. 2022 m. Kelmės rajono bendrojo lavinimo mokyklose mokinių, turinčių normalų svorį, skaičius siekė 60 proc., turinčių per mažą svorį – 18 proc., turinčių antsvorį – 14 proc., turinčių nutukimą – 8 proc.

Apžvelgiant rezultatus pagal mokyklas, daugiausiai mokinių, turinčių per mažą svorį, lopšelyje – darželyje „Kūlverstukas“ (35 proc.). Mokinių turinčių antsvorį, daugiausiai Šaukėnų Vlado Pūtvio – Putvinskio gimnazijoje – 19 proc. Mokinių turinčių nutukimą, daugiausiai užregistruota „Aukuro“ pagrindinėje mokykloje – 13 proc. (1 pav.).



1 pav. Mokinių, turinčių antsvorį, normalų svorį, nutukimą, per mažą svorį, dalis (proc.), pagal mokyklas, 2022 m.

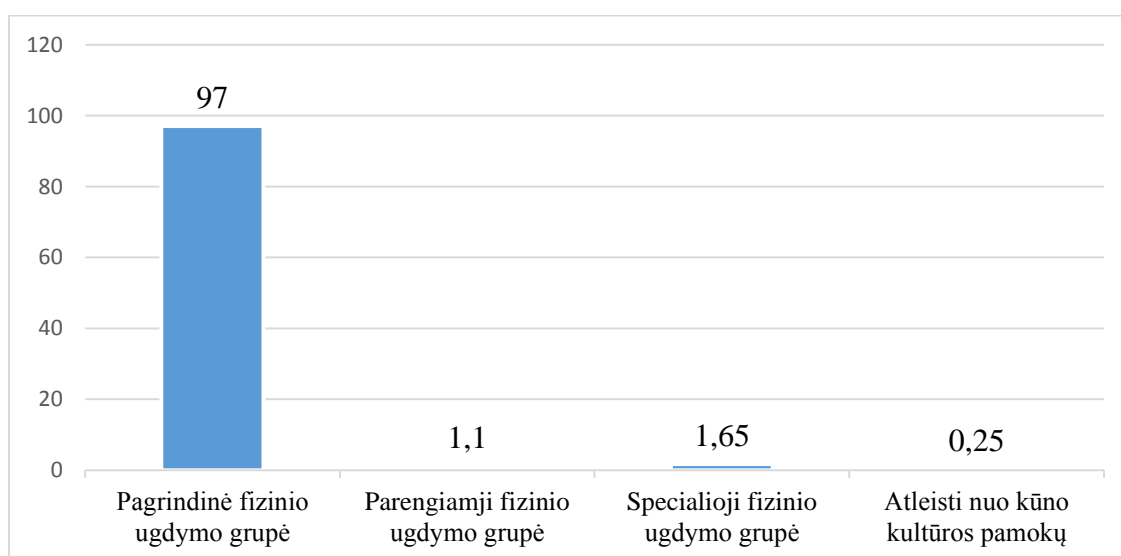
(Šaltinis: VSS IS)

Asmens sveikatos priežiūros specialistas, įvertinęs vaiko fizinę sveikatos būklę, jo sveikatos pažymėjime nurodo fizinio ugdymo grupę: pagrindinė, parengiamoji, specialioji. Jei mokinys atleidžiamas nuo fizinio lavinimo pamokų, parašoma iki kada jis atleistas.

Kelmės rajono bendrojo lavinimo mokyklose mokinių, priskiriamų pagrindinei fizinio ugdymo grupei, dalis siekė 97 proc., šiai grupei priskiriami visiškai sveiki vaikai ar turintys nedidelių sveikatos problemų, šios grupės mokiniai gali treniruotis ir dalyvauti sporto varžybose.

Parengiamai fizinio ugdymo grupei priskirti – 1,1 proc. mokinių turintys nedidelių sveikatos problemų ar persirgę tam tikromis ligomis ir laikinai negalintys sportuoti.

Specialiojoje fizinio ugdymo grupėje 1,63 proc. rajono mokinių, turinčių nuolatinių ar laikinų sveikatos sutrikimų (2 pav.). Tokie vaikai mankštinaisi pagal specialią kūno kultūros programą ar lanko gydomosios kūno kultūros pratybas.



2 pav. Mokinių, priskiriamų pagrindinei, parengiamajai, specialiajai fizinio ugdymo grupėms, dalis (proc.), rajone 2022 m.

(Šaltinis: VSS IS)

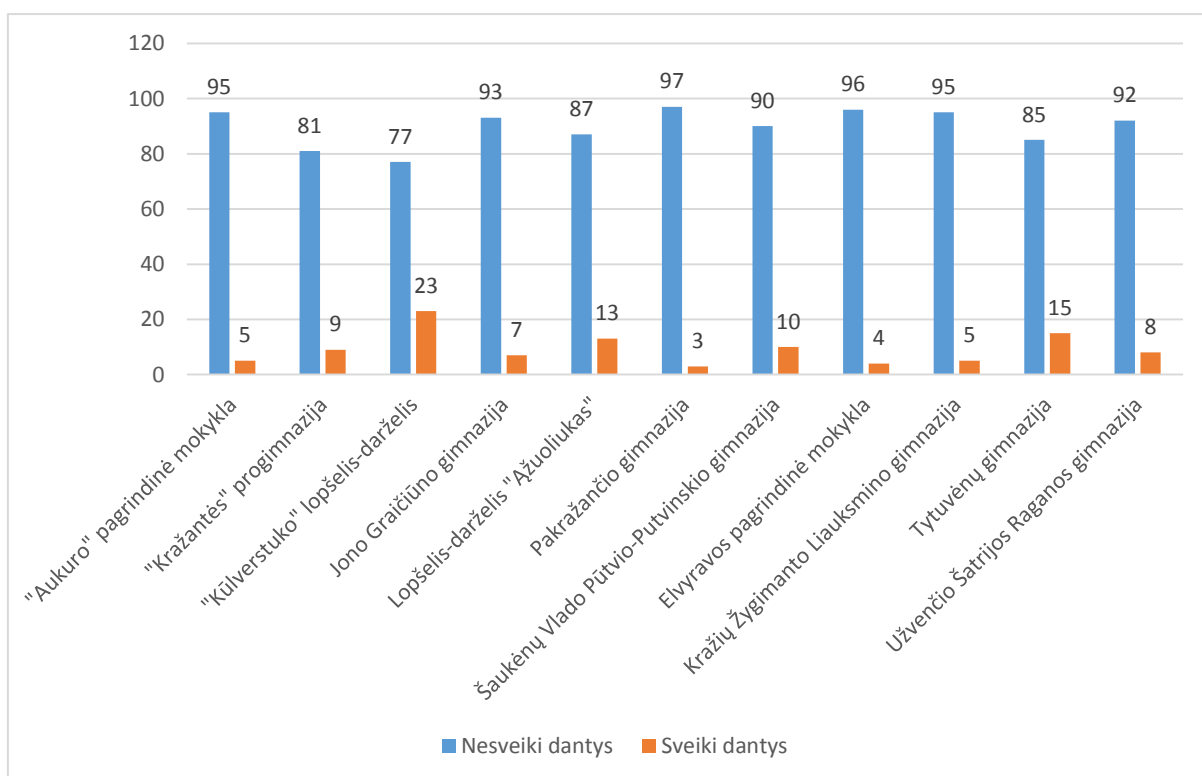
Analizuojant pagal mokyklas, daugiausiai mokinių, priskiriamų parengiamajai ir specialiajai fizinio ugdymo grupėms bei atleistų nuo kūno kultūros pamokų – Tytuvėnų gimnazijoje – 6 proc. Kražantės progimnazijos Liolių skyriuje mokinių, priskiriamų parengiamajai ir specialiajai fizinio ugdymo grupėms arba atleistų nuo kūno kultūros pamokų, nebuvo registruota.

Rajone bendrojo lavinimo mokyklose mokinių, kuriems pritaikytas maitinimas, dalis siekė 0,31 proc. (10 mok.) Dviejose ikimokyklinio ugdymo įstaigose ir trijose bendrojo lavinimo mokyklose mokiniams skirtas pritaikytas maitinimas.

Gydytojas odontologas, atlikdamas kasmetinį mokinio sveikatos patikrinimą, įvertina mokinio dantų ir žandikaulių būklę, pažymi rezultatus „Mokinio sveikatos pažymėjimo“ antroje dalyje „Dantų ir žandikaulių įvertinimas. Odontologas, įvertinęs ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų skaičių, įrašo rezultatą ties raidėmis kpi (pieniniai dantys) ir KPI (nuolatiniai dantys) -

apskaičiuojamas dantų ėduonies rodiklis. Kelmės rajone, mokinių, turinčių per aukštą bendrą (KPI+kpi) indeksą, dalis siekė 65,33 proc.

Jeigu profilaktinio sveikatos patikrinimo metu gydytojas odontologas neranda ėduonies pažeistų, dėl ėduonies išrautų ar plombuotų dantų, pažymėjime nurodoma, kad vaiko dantys sveiki. Analizuojant pateiktus duomenis, nustatyta, kad sveikus dantis turi 12 proc. visų patikrintų Kelmės r. mokinių (3 pav.). Daugiausiai mokinių, turinčių sveikus dantis, lanko lopšelių – darželių „Kūlverstukas“, mažiausiai sveikus dantis turinčių mokinių – Pakražančio gimnazijoje.

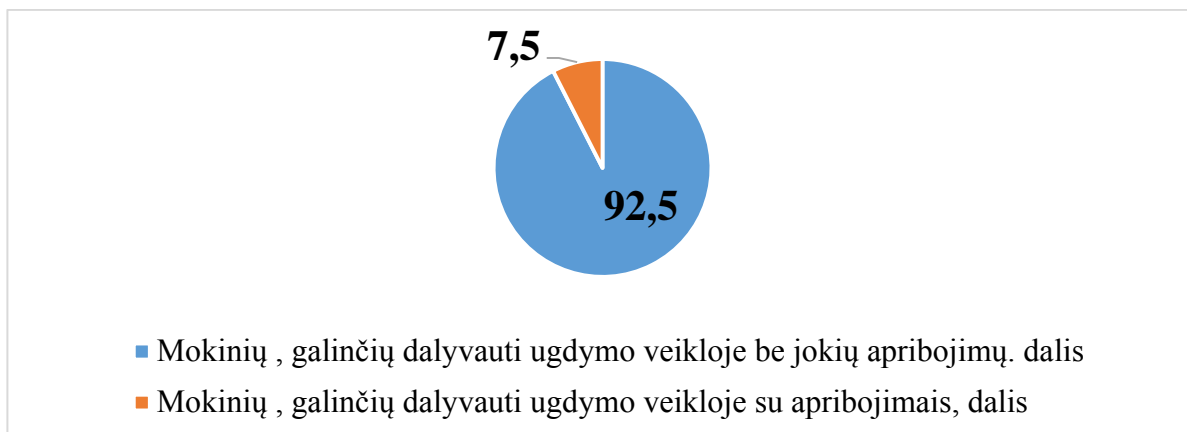


3 pav. Mokinių, turinčių sveikus ar nesveikus dantis, dalis (proc.), pagal mokyklas, 2022 m.

(Šaltinis: VSS IS)

MOKINIŲ LIGOTUMO APŽVALGA

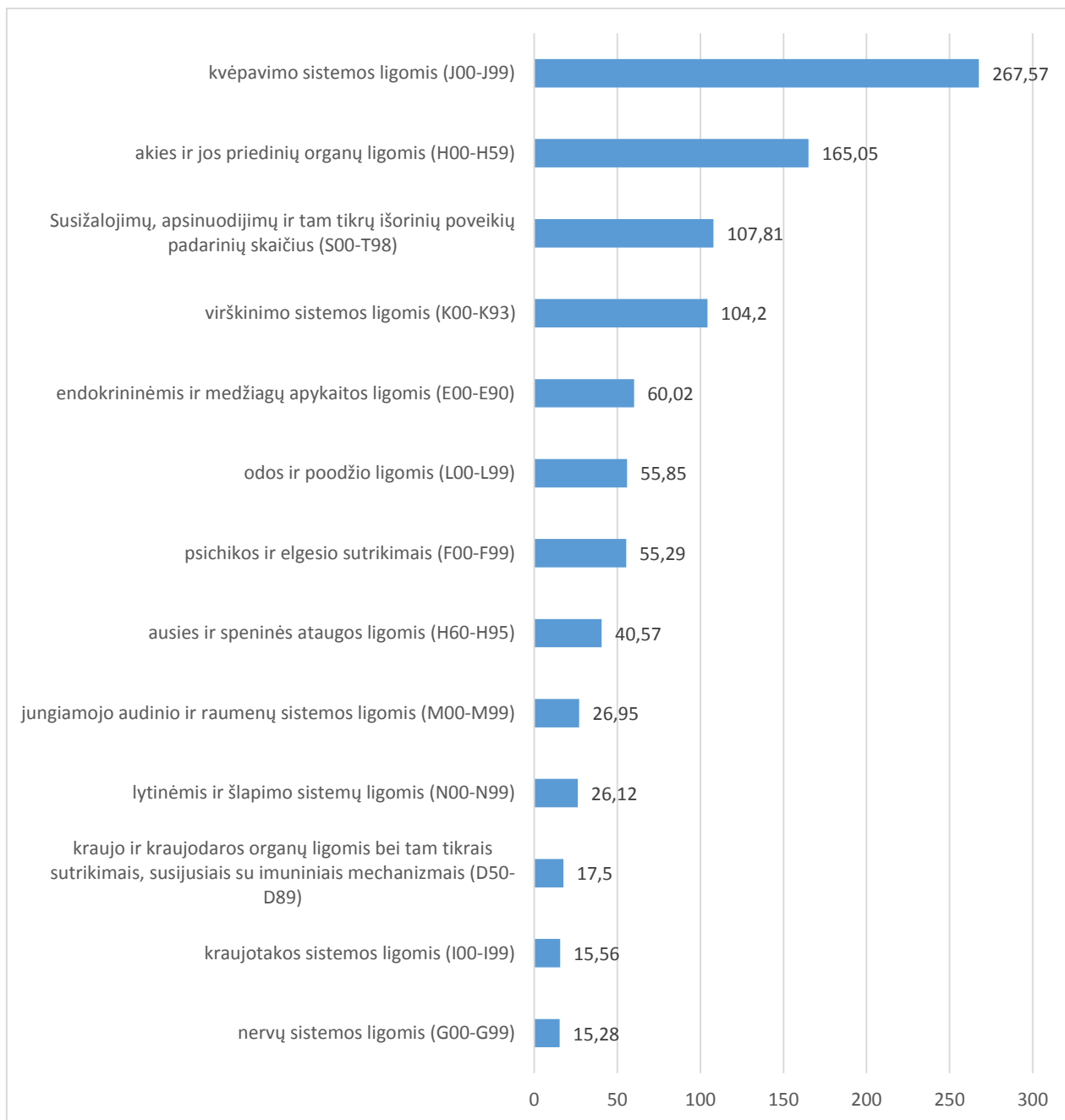
Profilaktinio sveikatos patikrinimo metu, nesant sveikatos būklės sutrikimų, galinčių turėti įtakos mokinio dalyvavimui ugdymo procese, pažymima, kad mokinys gali dalyvauti ugdymo procese be apribojimų. 2022 m. ugdymo procese be apribojimų galėjo dalyvauti 92,5 proc. profilaktiškai pasitikrinusių Kelmės r. mokinių (4 pav.).



4 pav. Mokinių, galinčių dalyvauti ugdymo veikloje be jokių apribojimų, dalis (proc.), 2022 m. (Šaltinis: VSS IS)

Mokinys negali dalyvauti ugdymo veikloje be apribojimų, jei serga lėtinėmis ligomis ir turi sveikatos sutrikimų, kurie riboja mokinio dalyvavimą mokymosi procese. Šeimos ar vaikų ligų gydytojas tai pažymi elektroninėje statistinės apskaitos formoje Nr. E027-1 „Mokinio sveikatos pažymėjimas“.

Analizuojant mokinių ligotumo rodiklius, nustatyta, kad daugiausiai sergančių mokinių buvo kvėpavimo sistemos ligomis (267,57 atv. 1000 mok.), iš jų didžiausią atvejų dalį sudarė ūminės viršutinių kvėpavimo takų infekcijos (205,29 atv. 1000 mok.). Antroje vietoje – akies ir jos priedinių organų ligos (165,05 atv. 1000 mok.), iš jų didžiausią atvejų dalį sudarė miopija (trumparegystė) (50,63 atv. 1000 mok.). Trečioje vietoje – sužalojimai, apsinuodijimai ir tam tikri išorinių poveikių padariniai – (107,93 atv. 1000 mok.). Daugiausia mokiniai patyrė pečių lanko ir rankos sužalojimus – 42 proc. (45,06 atv. 1000 mok) bei klubų ir kojų sužalojimus – 34 proc. (36,44 atv. 1000 mok.). Ketvirtoji ligų grupė – virškinimo sistemos ligos (104,31 atv. 1000 mok.), iš jų daugiausiai registruota susirgimų dantų ligomis (44,23 atv. 1000 mok.). Penktoje vietoje – endokrininėmis ir medžiagų apykaitos ligomis nustatyta (60,08 atv. 1000 mok.). Šioje ligų grupėje daugiausiai atvejų sudarė medžiagų apykaitos sutrikimai (17,25 atv. 1000 mok.). Toliau pagal mažėjančius atvejus – odos ir poodžio ligos (55,91 atv. 1000 mok.), iš jų daugiausia atvejų sudarė dermatitas ir egzema (23,64 atv. 1000 mok.). Psichikos ir elgesio sutrikimai – 55,35 atv. 1000 mok., iš jų didžiausia dalis elgesio ir emocijų sutrikimų, prasidedančių vaikystėje ir paauglystėje (18,36 atv. 1000 mok.).



5 pav. Mokinių sergamumas pagal ligų grupes, 2022 m. (1 000 mokinių)

(Šaltinis: VSS IS)

APIBENDRINIMAS

- Kelmės rajone 2022 m. profilaktiškai pasitikrino sveikatą – 89,97 % mokinių.
- Eilę metų mokinių sveikatos problemos išlieka tos pačios: dantų patologijos, pakitęs kūno masės indeksas (KMI), regėjimo sutrikimai.
- 97 proc. mokinių priskiriami pagrindinei fizinio ugdymo grupei.
- Opi problema vaikų burnos sveikatos būklė (tik 12 proc. mokinių turi sveikus dantis).
- Ugdymo procese be apribojimų gali dalyvauti 92,5 proc. Kelmės r. mokinių.

- Didžiausias ligotumas registruotas: kvėpavimo sistemos bei akių ligomis, taip pat daug registruota sužalojimų ir apsinuodijimų.

REKOMENDACIJOS

1. Bendradarbiauti su mokyklų administracija ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistais planuojant sveikatos stiprinimo veiklas.
2. Nuolat viešinti apibendrintus moksleivių sveikatos duomenis, siekiant atkreipti bendruomenės dėmesį į opiausias problemas.
3. Atsižvelgiant į mokinių sveikatos patikrinimų rezultatus, kelti kvalifikaciją sveikatos priežiūros specialistų, dirbančių mokinių sveikatinimo srityse, (didesnę dėmesį skiriant sveikos mitybos, fizinio aktyvumo, dantų ėduonies profilaktikos skatinimui).
4. Siekiant mažinti mokinių su padidėjusiu ir sumažėjusiu kūno svoriu skaičių, skatinti sveiką mitybą bei fizinį aktyvumą.
5. Į moksleivių sveikatos prevencijos vykdymą įtraukti mokyklų administraciją, pedagogus, tėvus (globėjus) ir kitus suinteresuotus asmenis.